

*Talagang Sa Kabukira'y
May Kaibang Pagtangkilik,
May Magandang Pasunura't
Katutubo Ang Pag-ibig.*

Ang pamamasyal ko sa
bukid at ang pagdalaw
kay Delia ay hindi
ko nakakalimutan.

KUWENTO
ALEJANDRO F. FERNANDO

BAKASYON na naman noon. Inasam-asam ko nang buong pananabik na isang taon na lamang ang gagawing kong pagpasok at paglabas sa pinto ng aming paaralan at isa na akong abugado. Matuling sumagi sa isip ko ang gayon sapagka't ang mga marka ko nama'y maipagpaparangalan kahit kangimo. Nguni't sa

pagkakaharap ko sa salamin upang magsuklay ng buhok ay napansin kong tila bumaba ang aking katawan. Pag-aalnlangan pa rin sa aking hinala ay minabuti kong isukat ang aking mga lumang amerikana — sapagka't kung mga polo lamang at kami-sadentro ay mahirap mapansin.

—Aba, mayroon yatang lakad si Daniel? — pansin ng aking ama nang ako'y mapasukan sa gayong

ayos. —Wala po. — At ipinaliwanag ko ang dahilan.

—Iyan nga, Daniel. ang matagal ko nang sasabihin sa iyo, e. Kailangang pag-uku'an mo ang iyong katawan. Kung magkakatitulo ka man at mawawalá naman ang iyong kalusugan, wala na ring gaanong halaga.

Sa gayo'y pinagkaisahan naming mag-amá na ako'y magba-

Malayong LABUKIRAN

bakasyon sa lalawigan—sa aking mga pinsán.

x x x x

Ang treng aking k'na ululanan ay malapit nang dumating sa himpilan ng bayang aking patutunguhan. Dumungaw ako sa bentanilyá upang tapunan ng tingin ang pook na aking sadyá — sa pagka't hindi pa ako napupunta doon. Sa may bandang bukid ang kiná Kuya Pedro. Mabuting pagkakataon naman. nataunan kong inilabas ng aking pinsan ang kanyang kare'ela, kaya dito na ako nasabay.

—Tataba nga ako rito... —aniko sa aking pinsan nang sabihin niyang malapit na kaming sumapit sa bahay.

Tuwang tuwá ang aking amain at gayundin ang aking mga pinsang dalaga nang kami'y dumating.

Muli kong binanggit ang madali kong paglusog roon nang malangap ang kakaibang simoy ng hanging dumadampi sa aking mukhá. Ang nakatuwang ugoy ng hitik na mga uhay ng palay ay tila laong nagpasigla sa aking hapong katawan.

Lalo akong nasiyahan nang dumating ang gabi: masasayang tugtugan at awitan ang pumukaw sa akin. Hindi gaya sa Maynila na nagsasalimbayang tunog ng radyo, ugong ng mga sasakyan at kung minsan pa'y nasasabayan ng sirena ng bumbero. Niyyayá akong makinig ng aking Kuya Pedro, at labis akong naligayahan sa aking mga nasaksihan. Mga katutubong sayaw ng ating mga kada agahan sa nayon; mga awit na kundiman at tugtugan ng masasayang kabinataan. Galak akong galak.

—Gabi-gabi ba'y ganito rito sa inyo, Kuya? —naitanong ko.

—Hindi naman lagi na; kung sila'y nakatatapos na maaga sa

paggapas at kung tulad ngayo'y maliwanag ang huwan, sila'y nag-aawitan at nagsasayawan. Iyan ang kaligayahan dito sa amin.

Kinabukasa'y kinailangan kong bumili ng sigari'yong "Camel", pagka't ako'y naubusan. Nagtungo ako sa isang tindahan at dito'y nakitá ang tindera na siyang umawit noong sinundang gabi. Malambing ang kanyang tinig at ako'y naakit niyang lubha.

—Kung wala kayong "Camel" kahit na hu anong sigarilyo mayroon kayo riyang ay pagbilan niyo ako.

Napansin kong nangiti ang aking binibilhan. May kahulugan iyon para sa akín.

—Alin hu ba rito?—ang tanong ng tindera. Nagkatamang matagal ang aming mga paningin. Napukaw ang aking damdamin.

—Kung alin hu ang nais niyo ay siyá ko ring gusto! —para nang pagbibiro ko.

—Aba, mahirap hu iyon. —nakikimi niyang tanggi.

—E, dale hu, kung ayaw kayo ay sabihin na lamang niyo ang pangalan ng mga sigarilyo niyo diyan; sa pangalan na lamang hu ako mamimili.

—Eto ho, —at inisa-isá ng dalaga — KAPISANAN, LA INSULAR, BATAAN, LA DICHA at PAGKAKAISA. At saka ngá hu pala ULIRAN. Anupa't pangaw gawá lang hu dito sa atin...

Napansin kong nakatitig sa akin ang aking kausap. Titig na kung aking wari'y panunumbat dahil sa katagalan kaipala nang di ko pagtugon. Sa paano'y kahit alin duon ang aking hingin ay natitiyak kong sasakit na naman ang aking lalamunan. Sa gayo'y sumagot ako ng ganito:

—Iyon hu bang may larawan ng dalagang iyun...

—A, ULIRAN ho, —at iniabot

sa akin ang isang kaha.

Sa loob-loob ko'y mahabang ubuhan kapag iyo'y naubos ko. At dahil sa ayaw kong mahalata, iyo'y binayaran ko agad.

—Marahil uliran sa pag-ibig ang may tinda nito... —may ngiti kong pakli nang iniaabot na sa akín ang sukli.

Muling nangiti ang dalaga, nguni't biglang lumingon nang mapansing hindi ko iniaal sa ang titig ko sa kanya. Sa gayo'y natambad sa aking kanyang maputi at mabilog na batok. "Gandang tagalog, aniko sa saril". At...

—Alin kuwan, ako po'y magpapaalam na, nguni't... —at saka kunwa ay binibilang ko ang kanyang isinukli sa akin.

Madali syang humarap na napalapit pa.

—Kulang hu ba ang sukli ko sa inyo?

Nakararamdam na rin ako sa kanya kaya ako'y tumugon ng: Oho, kulang hu...

—Hayan hu at hustu, a...

—Hindi iyon ang ibig kong sabihin. —nangit. nguni't paanas na tugon ko —ang inyo nang pangalan.

Katutubo na marahil sa mga dalagang malayo sa pusod ng kabihasan, matagal muna bago siya tumugon:

—A...deia, ho. —nakikimi niyang pakilala.

—Kay gandang pangalan... Aling Dely o Aling Adeling... —maapos akong makapagpa sa amát.

—Hindi ho gayon, —maagap niyang hadlang —Dela lamang hu kung ako'y palayawan.

—Nguni't kung Dely ho ay lalong bagay na bagay sa inyong kagandahan...

—Hindi ho uso rito sa amin iyon.

Sa gayong pagtanggap ay naunawaan ko ang kanyang ibig sabihin kaya hindi ko na iginiit ang aking mungkahi. At hindi man niya itinanong ang akín ng pangalan ay ako na ang nagbansag. Nakilala ko siya, makilala na man niya ako.

—Daniel Sulit ho, ang aking pangalan.

Bahagya ko nang naulinigan ang kanyang tugong: salamat ho.

Hindi ko man gusto pa ay napilitan na rin akong magpaalam nang tuluyan sapagka't tanghali na. Saka, baka sabihin sa kanila na bagung-bago akong kakilala ay masiyado naman ako. Nguni't kinusa kong magdahandahan; pangingatan ko ang aking paghikbang. Nang ako'y malayu-layo na ay mabilis ko siyang (Sundan sa pahina 62)

Sa Malavong Kabukiran

(Buhat sa pahina 7)

nilingon. Nakita kong mabilis d'n siyang nagtago. Sinundan pala niya ako ng tanaw.

Nang dumating ako sa bahay ay tatawa-tawa ang aking Kuya Pedro. Naunuwaan ko naman agad ang kanyang ibig sabihin sapagka't abot ng tanaw buhat doon ang tindahan nila Dela.

Nang sumunod pang mga araw, kung papaanong di ko nakakalimutan ang pamamasyal sa gitna ng bukid ay gayon din ang pagdalaw ko kina Dela. At kung hin-

di man namumutawi sa kanyang labi ang salitang Oo, ay nararamdaman ko namang nagkakaunawaan na ang aming mga puso.

Isang araw, magkakarap kami ni Kuya Pedro. Nakaupo kami sa dalawang tumba-tumbang kawayan sa kanilang balkon. Siya ang unang nagsalita:

—May napapansin ako sa iyo, Daniel. Tangi sa mabilis mong pagtaba kahit madalas kang mapuyat ay tila wiling-wili ka na rito! Nguni't... ang gusto ko ay ikaw nga naman ang magsabi sa akin ng napapansin mo rito!

Ang akala ko ay binibiro lamang ako ng aking pinsan sapagka't gayon ang madalas niyang

gawin sa akin:

—Anu pa, e di... masarap ang bigas dito, masarap ang itlog at lalong masarap ang gatas na sariwa kung umaga...

—Hindi iyan ang dapat mong pag-ukulan, Daniel karaniwan iyan sa lahat ng pook na katulad nito.

May ibang ibig sabihin ang aking Kuya Pedro. Nabasa ko sa kanyang anyo ang malalim na palapisipan. Hiniling ko sa kanya na sabihin sa akin iyon. Nguni't kailangan daw malaman ko iyon nang hindi magbubuhay sa kanyang bibig. Nag-isip ako ng malalim bagaman natitiyak kong walang masama iyon ukol sa akin.

Buhat noo'y pinalawak ko ang aking pakiramdam. Pinag-ukulan ko ng pansin ang pamumuhay at kabuhayan ng mga taga roon: ang kanilang pagsasamahan at ang kanilang laging ginagamit na sangkap sa buhay. Noon ko napagwari ang lahat.

Pagkaraan ng ilang araw ay humarap na ako sa aking pinsan at sinabi ko ang lahat na aking napansin.

—Iyan!... —nasisiyahang tur-ing agad ng aking Kuya Pedro.

—Nguni't bakit naman kayo ganoon? Parang nilalabanan ninyo ang sa iba? —tila panunumbat ko.

—Hindi naman gayon, Daniel. Alam mo, hindi lamang kami ang nakapapansin sa takbo ng ating kabuhayan ngayon... Kinikilala iyan ng ating pamahalaan! Kaya napagkaisahan naming mga tagarito na hangga't maáari ay... atin muna bago ang sa iba. Maáari nga bang hindi tayo aangkat? Wala naman tayo ng lahat ng ating kailangan.

Kahit na ako labis na nasiyahan sa paliwanag ng aking pinsan ay hindi ako nagpahalata sapagka't higit sa lahat ay ako ang kauna-unahang dapat mapahiya. Ako pa namang malapit nang tanghaling isang abugado.

Kahit na ang aking alaala ay nakatuon kay Dela, sa dilag na siyang nagpatibok sa pihikan kong puso, ang mga bagay na pinag-usapan namin ng aking Kuya Pedro ay di ko nakalimutang iba-

lita sa aking ama. Nguni't sa simula ay nagkaroon siya ng tumabalik na palagay:

—Karaniwan na iyan sa mga taga nayon, Daqiel... —at saka sinabayan ng tila nag-uuyam na halakhak ng aking Papa.

Nabigla ako ng titig sa aking ama. Titig na larawan ng panunumbat at pagdaramdam. Mabuti na lamang at hindi sa akin nakaharap.

—Nguni't, papa, —nakuha ko pa ring malumanay na sagot —kung ang mga taga nayon ay nakagagawa ng gayon, inaakala kong lalong inakabubuti sa ating bayan kung marami pa ang makakatulad ni'a...

Hindi agad tumugon ang aking ama. Naunawaan kong pinag-ukulan niya ng pansin ang aking huling kataga. Nag-alaala naman ako. Baka siya magalit sa akin. Hindi ko nais madulutan ng sama ng loob ang aking ama. Ilang sandali ring namagitan sa amin ang katahimikan. Nguni't sa huli'y nakita kong mahinahon siyang tumangu-tango at may giting larawan ng kasiyahan.

Dumating ang pinakamaligayang sandali sa aking pag-aaral. Ako'y nakatapos ng pag-aaral ng Batas. Ako ang nagkamit ng pinakamataas na karangalang ipinagkaloob ng aming paaralan. Bumigkas ako ng talumpati nguni't di ko nakalimutang banggitin ang kapuri-puring napansin ko sa nayon ng Magsimban —sa kina Kuya Pedro. Hindi malagut-lagot na palakpakan ang isinukli sa akin ng madla; maraming papuri ang aking inani.

At...

Ilang araw lamang ang lumipas ay nasa kina Dela na ako na kama sa aking ama:

—Naririto na ako, Dela upang tuparin ang...

—Nguni't maging marapat pa kaya sa isang abugado ang isang dalagang...

—Dela aking mahal, marami pa ang magiging abugado hanggang mayroong mga dalagang...

At naramdaman ni Dela ang aking pananabik na magkaroon na ng katapusan ang aming sumpaan.

WAKAS

Damahin ang
sariwa, malinis
...nagtatagal na

Maiibigan ninyo ang MUM na may bangong bulaklak. Ang makremang MUM ay madaling ipahid... di nakapipinsala... sa kahit na pinakamaselan na kutis. Ang bagong MUM ay nangangalaga sa inyo ng mainam... nagtatagal!

Product of
Oriskany, N.Y., U.S.A.

MUM

CREAM DEODORANT

Exclusive Distributors: ED. A. KELLER & CO., LTD., 176 J. Luna, Manila

DR. CELESTINA G. LIM-ESPIRITU

Sakit ng Babae at Bata, Panganganak na walang sakit, (by trilese) Laging nakukunan at Hindi Maganak, Pigilin ang pag-ana, Sirang re- gla, Masakit na pag-ih, Almuraras, Tonsil na garaling ng walang tis- tis, Nerblyos, Manhid, Rayuma, Tagyawat, at nag-aalaga ng Bata.

DR. DOROTE C. ESPIRITU

Nagtititist ng iba't ibang sakit sa Bibig, Pilas, Pyorrhoea, Dentatura, Maaaring bumunot ng ngipin sa bahay

ESPIRITU MATERNITY & GENERAL CLINIC

364 Paz, Paco, Mga taga Hilaga! Sakyan ang "Pandacan" o "Sta. Ana" Bus sa Qulapo at bumaba sa Calle Paz.